YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
6 päivänä lokakuuta 1976 *

Asiassa 14/76,

jonka Cour d'appel de Mons on saattanut yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan 27 päivänä syyskuuta 1968 allekirjoitetun yleissopimuksen tulkitsemisesta yhteisöjen tuomioistuimessa 3 päivänä kesäkuuta 1971 tehdyn pöytäkirjan 1 artiklan mukaisesti saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

A. De Bloos SPRL, Leuze, Belgia,

vastaan

Société en commandite par actions Bouyer, Tomblaine (Meurthe-et-Moselle), Ranska,

ennakkoratkaisun tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 Brysselissä yhteisön kuuden alkuperäisen jäsenvaltion allekirjoittaman yleissopimuksen 5 artiklan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti R. Lecourt, jaostojen puheenjohtajat H. Kutscher ja A. O'Keeffe sekä tuomarit A. M. Donner, J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, M. Sørensen, A. J. Mackenzie Stuart ja F. Capotorti,

julkisasiamies: G. Reischl,
kirjaaja: A. Van Houtte,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

on antanut seuraavan

tuomion

1 Cour d'appel de Mons on esittänyt 9.12.1975 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 13.2.1976, tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä yleissopimus) tulkitsemisesta 3.6.1971 tehdyn pöytäkirjan nojalla kysymyksiä yleissopimuksen 5 artiklan 1 ja 5 kohdan tulkinnasta.

2 Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevasta päätöksestä ilmenee, että tässä vaiheessa asiassa on kysymys siitä, onko belgialainen tuomioistuin toimivaltainen tutkimaan kanteen, jonka yksinmyyntioikeuden saaja, jonka kotipaikka on Belgiassa, on nostanut Ranskassa kotipaikan omaavaa yksinmyyntioikeuden luovuttajaa vastaan.

3 Yksinmyyntioikeuden saaja väitti yksinmyyntioikeuden luovuttajan päättäneen yksipuolisesti irtisanomisaikaa noudattamatta lakata noudattamasta sopimusta ja pani yksinmyyntioikeuden luovuttajaa vastaan oikeudenkäynnin vireille belgialaisessa tuomioistuimessa vaatien Belgian lain nojalla sopimuksen julistamista puretuksi yksinmyyntioikeuden luovuttajasta johtuvista syistä sekä vahingonkorvausta.

4 Belgialaisen alioikeuden katsottua, ettei se ollut toimivaltainen tutkimaan asiaa, yksinmyyntioikeuden saaja haki muutosta Cour d'appel de Monsissa.

5 Ensimmäisessä kysymyksessä yhteisöjen tuomioistuinta pyydetään ratkaisemaan, onko asiassa, jossa kantajana oleva yksinmyyntioikeuden saaja väittää vastaajana olevan yksinmyyntioikeuden luovuttajan loukanneen yksinmyyntioikeutta, tulkittava yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdassa käytetyn käsitteen "velvoite" tarkoittavan sekä kaikkia yksinmyyntioikeuden luovuttamista koskevasta pääsopimuksesta syntyviä velvoitteita että niitä velvoitteita, jotka perustuvat mainitun sopimuksen nojalla tehtyihin yksittäisiin kauppoihin, vai onko sen tulkittava tarkoittavan ainoastaan kanteen perustana olevaa velvoitetta.

6 Jos jälkimmäinen vaihtoehto on oikea, yhteisöjen tuomioistuimelta kysytään edelleen, tarkoittaako mainitussa 5 artiklan 1 kohdassa käytetty käsite "velvoite" alkuperäistä velvoitetta, alkuperäistä velvoitetta vastaavaa sijaisvelvoitetta, sopimuksen purkamisesta tai irtisanomisesta johtuvaan alkuperäisen velvoitteen lakkaamiseen perustuvaa vahingonkorvausvelvollisuutta vai velvollisuutta maksaa "kohtuullinen hyvitys" tai jopa 27.7.1961 annetun Belgian lain mukainen "lisähyvitys".

7 Yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdan mukaan sitä vastaan, jolla on kotipaikka sopimusvaltiossa, voidaan nostaa kanne toisessa sopimusvaltiossa:

"sopimusta koskevassa asiassa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa velvoite on täytetty tai täytettävä".

8 Yleissopimuksen tarkoituksena on sen johdanto-osan mukaan määritellä sopimusvaltioiden tuomioistuinten kansainvälinen toimivalta, helpottaa tuomioiden vastavuoroista tunnustamista ja luoda nopeutettu menettely tuomioiden täytäntöönpanon turvaamiseksi.

9 Nämä tavoitteet merkitsevät sitä, että on tärkeää välttää mahdollisimman pitkälle tilannetta, jossa samasta sopimuksesta johtuu useita toimivaltaperusteita.

10 Yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohtaa ei siis voida tulkita siten, että siinä viitattaisiin mihin tahansa kyseessä olevasta sopimuksesta syntyvään velvoitteeseen.

11 Sitä vastoin tässä artiklassa käsitteellä "velvoite" tarkoitetaan kanteen perustana olevaa sopimusvelvoitetta.

12 Tämän artiklan italian- ja saksankieliset toisinnot vahvistavat lisäksi selkeästi tällaisen tulkinnan oikeellisuuden.

13 Näin ollen edellä mainitussa 5 artiklassa tarkoitettua velvoitteen täyttämispaikkaa määritettäessä käsitteellä "velvoite" tarkoitetaan velvoitetta, joka vastaa kantajan kanteen perustana olevaa, sopimuksesta johtuvaa oikeutta.

14 Kun kantaja esittää vahingonkorvausvaatimuksia tai vaatii sopimuksen purkua vastapuolesta johtuvista syistä, yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna velvoitteena on samoin pidettävä sopimuksesta syntyvää velvoitetta, jonka täyttämättä jättämiseen kantajan vaatimukset perustuvat.

15 Tämän vuoksi ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että asiassa, jossa yksinmyyntioikeuden saaja väittää kanteessaan yksinmyyntioikeuden luovuttajan loukanneen yksinmyyntioikeutta, tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehdyn yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdassa käytetyllä käsitteellä "velvoite" tarkoitetaan kanteen perustana olevaa sopimusvelvoitetta eli yksinmyyntioikeuden luovuttajan velvoitetta, joka vastaa yksinmyyntioikeuden saajan sopimuksesta johtuvaa oikeutta, johon hän perustaa kanteensa.

16 Asiassa, joka koskee yksinmyyntioikeuden luovuttajan yksinmyyntisopimuksen loukkaamisesta johtuvia seurauksia, kuten vahingonkorvausta tai sopimuksen purkua, yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna velvoitteena on pidettävä sitä yksinmyyntioikeuden luovuttajalle sopimuksesta syntyvää velvoitetta, jonka täyttämättä jättämiseen yksinmyyntioikeuden saajan vahingonkorvauskanne tai sopimuksen purkua koskeva kanne perustuu.

17 Hyvitysvaatimusten osalta kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista, onko sopimukseen sovellettavan lain mukaan kyseessä itsenäinen sopimusvelvoite vai täyttämättä jätetyn sopimusvelvoitteen tilalle tuleva velvoite.

18 Toisessa kysymyksessä yhteisöjen tuomioistuinta pyydetään ratkaisemaan, toimiiko yksinmyyntioikeuden saaja yleissopimuksen 5 artiklan 5 kohdassa tarkoitetun sivuliikkeen, agentuurin tai muun toimipaikan hoitajana, kun hänellä ei toisaalta ole oikeutta toimia yksinmyyntioikeuden luovuttajan nimissä eikä tehdä tätä sitovia sopimuksia eikä hän myöskään ole luovuttajan valvonnan tai johdon alainen.

19 Yleissopimuksen 5 artiklan 5 kohdan mukaan sitä vastaan, jolla on kotipaikka sopimusvaltiossa, voidaan nostaa kanne toisessa sopimusvaltiossa:

"sivuliikkeen, agentuurin tai muun toimipaikan toimintaa koskevassa asiassa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa toimipaikka sijaitsee".

20 Yksi sivuliikkeen ja agentuurin olennaisista ominaispiirteistä on se, että ne toimivat pääliikkeen johdon ja valvonnan alaisina.

21 Kyseisen määräyksen tarkoitus ja sanamuoto ilmaisevat, että yleissopimuksen hengen mukaisesti artiklassa mainitun "toimipaikan" olennaiset ominaispiirteet ovat samat kuin sivuliikkeen tai agentuurin.

22 Näin ollen sivuliikkeen, agentuurin tai muun toimipaikan käsitettä ei voida ulottaa koskemaan sellaista yksinmyyntioikeuden saajaa, joka toimii siten, kuin kansallinen tuomioistuin on kuvannut.

23 Tämän vuoksi toiseen kysymykseen on vastattava, että jos yksinmyyntioikeuden saaja ei ole yksinmyyntioikeuden luovuttajan valvonnan ja johdon alainen, häntä ei voida pitää 27.9.1968 tehdyn yleissopimuksen 5 artiklan 5 kohdassa tarkoitetun sivuliikkeen, agentuurin tai muun sellaisen toimipaikan hoitajana.

Oikeudenkäyntikulut

24 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukselle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi.

25 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Cour d'appel de Monsin 9.12.1975 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

1) **Asiassa, jossa yksinmyyntioikeuden saaja väittää kanteessaan yksinmyyntioikeuden luovuttajan loukanneen yksinmyyntioikeutta, tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehdyn yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdassa käytetyllä käsitteellä "velvoite" tarkoitetaan kanteen perustana olevaa sopimusvelvoitetta eli yksinmyyntioikeuden luovuttajan velvoitetta, joka vastaa yksinmyyntioikeuden saajan sopimuksesta johtuvaa oikeutta, johon hän perustaa kanteensa.**

Asiassa, joka koskee yksinmyyntioikeuden luovuttajan yksinmyyntisopimuksen loukkaamisesta johtuvia seurauksia, kuten vahingonkorvausta tai sopimuksen purkua, yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna velvoitteena on pidettävä sitä yksinmyyntioikeuden luovuttajalle sopimuksesta syntyvää velvoitetta, jonka täyttämättä jättämiseen yksinmyyntioikeuden saajan vahingonkorvauskanne tai sopimuksen purkua koskeva kanne perustuu.

Hyvitysvaatimusten osalta kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista, onko sopimukseen sovellettavan lain mukaan kyseessä itsenäinen sopimusvelvoite vai täyttämättä jätetyn sopimusvelvoitteen tilalle tuleva velvoite.

2) **Jos yksinmyyntioikeuden saaja ei ole yksinmyyntioikeuden luovuttajan valvonnan ja johdon alainen, häntä ei voida pitää 27.9.1968 tehdyn yleissopimuksen 5 artiklan 5 kohdassa tarkoitetun sivuliikkeen, agentuurin tai muun toimipaikan hoitajana.**

Lecourt Kutscher O'Keeffe Donner Mertens de Wilmars

Pescatore Sørensen Mackenzie Stuart Capotorti

Julistettiin Luxemburgissa 6 päivänä lokakuuta 1976.

A. Van Houtte
kirjaaja

R. Lecourt
presidentti